

**BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARINING INDIVIDUAL
XUSUSIYATLARI HAMDA SHAXSGA YO‘NALTIRILGAN TA‘LIMNING
DIDAKTIK TAMOYILLARI**

Dilmurodova Maftuna Sherzod qizi

*NavDU Ta‘lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
(boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi) 1-bosqich magistranti
e-mail: maftunadilmurodova97@gmail.com*

Bekpulotova Charosxon Yusub qizi

e-mail: charosbekpulotova@gmail.com

Anotatsiya: mazkur ishda boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining individual xususiyatlari, ularning yoshga xos psixologik va pedagogik jihatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, shaxsga yo‘naltirilgan ta‘limning mazmuni, ahamiyati hamda didaktik tamoyillari yoritiladi. O‘quvchilarning qiziqishlari, qobiliyatlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta‘lim jarayonini tashkil etishning samarali usullari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: individual xususiyat, shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim, didaktik tamoyillar, boshlang‘ich ta‘lim ,o‘quvchi rivoji

Annotation: This work analyzes the individual characteristics of primary school students, including their age-related psychological and pedagogical features. It also highlights the essence, importance, and didactic principles of learner-centered education. Effective methods of organizing the educational process based on students' interests, abilities, and needs are discussed.

Keywords: individual characteristics, learner-centered, education didactic, principles education, student development

Аннотация: В данной работе анализируются индивидуальные особенности учащихся начальных классов, их возрастные психологические и педагогические характеристики. Также раскрываются сущность, значение и дидактические принципы личностно-ориентированного обучения. Рассматриваются эффективные методы организации учебного процесса с учетом интересов, способностей и потребностей учащихся.

Ключевые слова: индивидуальные, особенностичичностно-ориентированное, обучение дидактические, принципыначальное образование, развитие учащихся.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari har biri o‘ziga xos psixologik, fiziologik va intellektual xususiyatlarga ega. Ularning diqqati, xotirasi, tafakkuri va qiziqishlari turlicha rivojlangan bo‘ladi. Shu sababli ta‘lim jarayonida individual yondashuv muhim hisoblanadi.

Shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim o‘quvchini ta‘lim markaziga qo‘yadi va uning shaxsiy rivojini asosiy maqsad qilib oladi. Bu yondashuv quyidagi didaktik tamoyillarga asoslanadi: individuallashtirish va differensiallash

faollik va mustaqillik
ongli o'rganish
motivatsiya va qiziqish uyg'otish
hamkorlikda o'qitish

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining individual xususiyatlari va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari zamonaviy pedagogikaning asosi bo'lib, bunda asosiy e'tibor bolaning intellektual, hissiy va ijtimoiy rivojlanishiga qaratiladi. Kichik maktab yoshidagi (6-10 yosh) bolalarning psixologik va jismoniy o'ziga xosliklarini hisobga olish ta'lim samaradorligini oshirishning garovidir.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining individual xususiyatlari:

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv jarayonlar va shaxsiy fazilatlar jadal rivojlanadi, biroq ular bir qator xususiyatlarga ega:

Psixik jarayonlarning rivojlanishi:

Diqqat: Ixtiyoriy diqqat zaif rivojlangan, beixtiyor diqqat esa ustunlik qiladi. O'quvchilar 10-20 daqiqa davomida diqqatni jamlashi mumkin, keyin esa charchashadi.

Tafakkur: Ko'rgazmali-harakatli tafakkurdan ko'rgazmali-obrazli va mantiqiy tafakkurga o'tish davri.

Xotira: Mexanik xotira kuchli, mantiqiy xotira esa rivojlanish jarayonida bo'ladi.

Emotsional va ijtimoiy holat:

Hissiy beqarorlik, ta'sirchanlik va o'qituvchining bahosiga o'ta sezgirlik.

O'yin faoliyatidan o'quv faoliyatiga o'tish, motivatsiyaning shakllanishi.

Individual-psixologik farqlar:

Temperament turlari (sangvinik, xolerik, flegmatik, melanxolik) ta'lim tezligiga ta'sir qiladi.

Qobiliyat va qiziqishlarning turlicha bo'lishi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning didaktik tamoyillari:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim o'quvchini ta'lim jarayonining markaziga qo'yadi va uning individual ehtiyojlarini hisobga oladi.

Individuallashtirish va tabaqalashtirish tamoyili: O'quvchilarning bilish qobiliyatlari, qiziqishlari va o'rganish uslublariga (vizual, auditorial, kinestetik) moslashtirilgan o'quv materiallarini tanlash.

O'quvchi subyektligi tamoyili: Bolani bilim oluvchi passiv obyekt emas, balki faol ishtirokchi (subyekt) sifatida ko'rish, uning mustaqil-ijodiy fikrlashini rag'batlantirish.

Psixologik qulay muhit yaratish: O'quvchida o'z kuchiga ishonch hissini shakllantirish, qo'rquv va bosimni bartaraf etish, hamkorlik pedagogikasini qo'llash.

Ko'rgazmalilik va faoliyat tamoyili: Ta'lim jarayonida o'yin texnologiyalari, vizual materiallar va interfaol metodlardan foydalanish.

Muvaffaqiyat vaziyatini yaratish: Har bir o'quvchining kichik bo'lsa ham yutug'ini e'tirof etish, o'z-o'zini anglash va rivojlantirishga ko'maklashish.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'limni amaliyotda qo'llash:

Differensial topshiriqlar: Iqtidorli va o‘zlashtirishi sust bolalar uchun darajalangan topshiriqlar berish.

Interfaol metodlar: Rollar o‘yini, loyihalar va guruhlarda ishlash orqali ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish.

Refleksiya: O‘quvchining o‘z faoliyatini tahlil qilish va baholash ko‘nikmasini shakllantirish.

Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich sinfda shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim o‘quvchining individual xususiyatlarini asos qilib olgan holda, ularni ijodiy va mustaqil fikrlaydigan shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma‘naviyat – yengilmas kuch. Toshkent, 2008.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, 2017.
3. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogika. Toshkent, 2012.
4. Podlasiy I.P. Pedagogika. Moskva, 2003.
5. Zimnyaya I.A. Pedagogicheskaya psixologiya. Moskva, 2004.
6. Davletshin M.G. Umumiy pedagogika. Toshkent, 2010.
7. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2006.

